Sampo Seppänen

6.5.2026

Talousvaliokunta
Eduskunta
TaV@eduskunta.fi

Asia: U 27/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 korvaava asetus)

Energiateollisuus ry:n lausunto

Energiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleisesti ottaen valtiontukisääntöjen yksinkertaistaminen ja hallinnollisten kustannusten vähentäminen ovat ymmärrettäviä ja kannatettavia tavoitteita.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (GBER) tarkistuksen ei tulisi johtaa laaja-alaisten valtiontukijärjestelmien käyttöönottoon tai jatkumiseen kypsille teknologioille kansallisella tasolla, eikä tukikilpailuun jäsenvaltioiden välillä. Tällainen kehitys uhkaisi sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä ja johtaisi resurssien tehottomaan käyttöön.

Haasteellista kokonaisuudessa on, että komissio ei ole toteuttanut ehdotusluonnoksesta vaikutusarviota, jossa arvioitaisiin ehdotuksen vaikutuksia EU:n ja sisämarkkinoiden kannalta.

- Ennen valtiontukisääntöjen muuttamista tai joustavoittamista komission tulisi suorittaa kattava vaikutustenarviointi ehdotetuista GBER-asetuksen muutoksista. Vaikutusarvioiden puute on nostettu myös valtioneuvoston kannassa hyvin esille.

Komission ehdotuksessa jäsenvaltion kaikkia asiaankuuluvia tukijärjestelmiä koskeva budjettiraja poistettaisiin, mikä tarkoittaisi, että ohjelmien vuotuinen budjetti voisi ylittää 300 miljoonaa euroa vuodessa. Uusiutuvan energian tukien 300 miljoonan euron ylärajan poistaminen voisi heikentää sisämarkkinoiden toimivuutta, jos jäsenvaltiot alkavat myöntää entistä laajamittaisemmin tukia jo markkinoilla oleville ja kypsille uusiutuvan energian teknologioille.

- Tuemme valtioneuvoston kantaa, että suuria tukia ja tukiohjelmia olisi arvioitava ennen niiden täytäntöönpanoa, sillä niillä voi olla merkittäviä kilpailua vääristäviä vaikutuksia.

Kansallisten valtiontukien sijaan EU:n rahoitusta tulisi kohdentaa merkittävästi tutkimukseen ja innovaatioiden kaupallistamiseen. Rahoituksen allokaatio tulee perustua hankkeiden paremmuuteen ja teknologianeutraalisuus tulee näkyä kaikissa tuki-instrumenteissa.

Sähkömarkkinat ja niiden tukimekanismit

Markkinaehtoisiin ja kypsiin sähköntuotantomuotoihin kohdistuva tukipolitiikan salliminen lisää sisämarkkinoilla kilpailun vääristymistä.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

- Kansallista tukikilpailua energiantuotannossa olisi vältettävä. Valtiontukikehyksen pitäisi mahdollisimman vähän puuttua marginaalihinnoitteluun perustuvien hyvin toimivien markkinoiden toimintaan.
- EU:n on jatkettava kunnianhimoista ilmastopolitiikkaansa. EU:n päästökauppajärjestelmän on oltava tärkein väline, jolla ohjataan vähähiilisiä investointeja sähköntuotantoon. Muut päällekkäiset politiikkainstrumentit (kuten kansalliset tukijärjestelmät kypsille teknologioille) eivät ole lähtökohtaisesti taloudellisesti kannattavia ja häiritsevät sisämarkkinoiden toimintaa.

Vety

CO2-neutraalin sähkön osuus Suomessa oli 96 prosenttia vuonna 2025. Suomalaisesta verkkosähköstä tuotettu vety täyttää jo 70 prosentin päästövähennyksen ja määritellään siten vähähiiliseksi vedyksi. Vetymarkkinoiden lopputuotteet laajenevat uusiutuvista, ei-biologista alkuperää olevista polttoaineista (RFNBO) vähähiilisiin tuotteisiin ja polttoaineisiin.

U-kirjeessä on hyvin nostettu esiin, että CISAF-valtiontukikehyksissä käytössä olevaa joustomahdollisuutta pienen vähähiilisen vedyn osuuden tuottamiseen uusiutuvan vedyn ja uusiutuvien sähköpolttoaineiden tuotantoinvestoinneissa ei kyseisessä GBER-luonnoksessa ole mukana. Joustomahdollisuus voisi parantaa artiklan 58 perusteella tuettavien uusiutuvan vedyn ja sähköpolttoaineiden investointien toteutettavuutta.

Ymmärryksemme mukaan kaikissa Suomessa ilmoitetuissa vedyntuotantohankkeissa pyritään tuottamaan RFNBO-polttoaineita päätuotteena, ja sivutuotteena tuotetaan jonkin verran verkkosähköllä tuotettua vähähiilistä vetyä.

- CISAF-lainsäädännössä RFNBO-tukea saaneen tuotantoinvestoinnin on sallittua tuottaa 20 prosenttia vedyn määrästä vähähiilistä vetyä. Kyseinen joustomahdollisuus tulisi ottaa käyttöön myös kyseiseen ryhmäpoikkeusasetukseen (GBER). Ei ole järkevää resurssien käyttöä, jos esimerkiksi investointitukea saanut vedyntuotantolaitos ei voi tuottaa vähähiilistä vetyä ja polttoaineita (edes jossain määrin) RFNBO-polttoaineiden ohella.

Teknologianeutraalisuus

Komission luonnoksessa on suoraan todettu, että ryhmäpoikkeusasetus ei koske ydinvoimaa. Tämä koskee myös muita EU:n valtiontukisäännöksiä (esim. CISAF) ja on teknologianeutraaliusnäkökulmasta ongelmallista. Lähtökohtaisesti kaikki puhtaat teknologiat tulisi olla samalla viivalla.

On esimerkiksi nurinkurista, että useissa eri valtiontukisäännöissä voidaan tukea jo markkinoille vakiintuneita ja kypsiä teknologioita, mutta ei kehitteillä olevaa teknologiaa, kuten pieniä modulaarisia ydinreaktoreita eli SMR:iä, joka voi olla yksi iso ratkaisu lämmityksessä niin fossiilisten polttoaineiden kuin yleisesti polttamisen vähentämisessä tulevaisuudessa.

Ystävällisin terveisin

Energiateollisuus ry
Sampo Seppänen
Asiantuntija
sampo.seppanen@energia.fi
(+358503407716)